

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2014

EALAÍN

Stair agus Léirthuisicint na hEalaíne

Gnáthleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín

Déardaoin, 12 Meitheamh

Tráthnóna, 2:00 – 4:30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa 1000 AD - An Lá Inniu) agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisicint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid de réir mar is cuí chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do **na léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo.**

Roinn I – An Ealaín in Éirinn

1. Is sampla de mhíotalóireacht Éireannach ón gCré-umhaois é an luanla atá *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b), agus (c).
  - (a) Cén fheidhm a bhí aige?
  - (b) Déan cur síos agus plé ar an earra seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
    - an chaoi a ndearnadh é
    - maisiúchán.
  - (c) Sceitseáil píosa míotalóireachta **amháin** eile ón gCré-umhaois agus déan cur síos achomair air.
Léirigh do fhreagra.

2. Is sampla é de ghallán cloiche ón ré Luath-Chríostaí é “**Cloch an Réisc**”, Co. Chiarraí, atá *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b), agus (c).
  - (a) Cén fheidhm a bhí aige?
  - (b) Déan cur síos agus plé ar a fhoirm agus ar an maisiúchán air.
  - (c) Ainmnigh snoíodóireacht chloiche **amháin** eile ón ré Luath-Chríostaí agus déan cur síos uirthi.
Léirigh do fhreagra.

3. Is sampla de mhíotalóireacht Éireannach ón Meánaois Luath í “**Dealg na Teamhrach**”.
Freagair (a), (b), agus (c).
  - (a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
    - foirm
    - feidhm.
  - (b) Déan cur síos agus plé ar an maisiúchán ar Dhealg na Teamhrach.
  - (c) Ainmnigh sampla **amháin** eile de mhíotalóireacht Éireannach ó ré na Meánaoise Luaithe agus déan cur síos achomair air.
Léirigh do fhreagra.

4. Tá “**Siombailí an cheathrar Soiscéalaithe**” as Leabhar Cheanannais *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b), agus (c).
  - (a) Déan cur síos agus plé ar cheann **amháin** de shiombailí na Soiscéalaithe ar an leathanach.
  - (b) Déan cur síos agus plé ar an maisiúchán teibí ar an leathanach iomlán.
  - (c) Tabhair roinnt eolais ghinearálta faoi Leabhar Cheanannais.
Léirigh do fhreagra.

5. Is sampla d'ailtireacht Sheoirseach in Éirinn é an **Casino i Marino**.
Freagair (a), (b), agus (c).
(a) Ainmnigh ailtire an Casino i Marino.
(b) Déan cur síos agus plé ar struchtúr an fhoirgnimh seo.
(c) Déan cur síos agus plé achomair ar ghné inmheánach amháin **agus** ar ghné sheachtrach amháin den fhoirgneamh.
Léirigh do fhreagra.
6. Tá an pictiúr “**Bailiú Úll, Quimperlé**” le Walter Osborne (1859-1903) *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b), agus (c).
(a) Déan cur síos agus plé ar chomhdhéanamh agus ar stíl an phictiúir.
(b) Cad atá i gceist sa phictiúr seo, dar leat? Tabhair cúiseanna le do fhreagra.
(c) Ainmnigh pictiúr fíorach **amháin** le healaíontóir Éireannach eile a ndearna tú staidéar air agus déan cur síos achomair ar an bpictiúr sin.
Léirigh do fhreagra.
7. Roghnaigh saothar le duine **amháin** de na healaíontóirí seo a leanas:
- Jack B. Yeats (1871-1957)
  - Seán Keating (1889-1977)
  - Louis le Brocquy (1916-2012)
  - Pauline Bewick (r.1935)
  - Brian Bourke (r.1936)
  - Rowan Gillespie (r.1953)
  - Alice Maher (r.1956).
- Freagair (a), (b), agus (c).
(a) Ainmnigh an saothar a roghnaigh tú.
(b) Déan cur síos agus plé ar an saothar a roghnaigh tú faoi na ceannteidil seo a leanas:
- comhdhéanamh **nó** foirm
  - teicníochtaí agus úsáid comhábhar
  - ábhar.
- (c) Tabhair roinnt eolais mar gheall ar an ealaíontóir a roghnaigh tú.
Léirigh do fhreagra.

Roinn II – Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá Inniu)

8. Freagair (a) agus (b).
(a) Ainmnigh eaglais Rómhánúil ar bith a bhfuil staidéar déanta agat uirthi. Déan cur síos agus plé uirthi faoi na ceannteidil seo a leanas:
- an plean iomlán
  - gnéithe seachtracha
  - gnéithe inmheánacha.
- (b) Déan cur síos agus plé ar an bpríomhfheidhm a bhí ag an dealbhóireacht Rómhánúil.
Léirigh do fhreagra.
9. Tá “**An Tríonóid Naofa**” le Masaccio (1401-c.1428) *léirithe ar an mbileog leis seo.*
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar faoi na ceannteidil seo a leanas:
- comhdhéanamh / peirspictíocht
  - dath(anna)
  - ábhar.
- (b) Ainmnigh saothar **amháin** eile le Masaccio agus déan plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
10. Tá “**An Pietà**” le Michelangelo (1475-1564) *léirithe ar an mbileog leis seo.*
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar faoi na ceannteidil seo a leanas:
- bunábhair agus teicníochtaí a bhí in úsáid
  - an comhdhéanamh agus láimhseáil na fíorach daonna
  - ábhar.
- (b) Ainmnigh saothar **amháin** eile le Michelangelo agus déan plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
11. Tá “**Na Scáthanna Fearthainne**” le Pierre-Auguste Renoir (1841-1919) *léirithe ar an mbileog leis seo.*
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar faoi na ceannteidil seo a leanas:
- comhdhéanamh
  - dath(anna) agus stíl
  - ábhar / téama.
- (b) Tabhair roinnt eolais ghinearálta mar gheall ar Renoir.
Léirigh do fhreagra.

12. Roghnaigh saothar ar bith le Paul Cézanne (1839-1906) a bhfuil staidéar déanta agat air. Freagair (a) agus (b).

(a) Ainmnigh an saothar a roghnaigh tú. Déan cur síos agus plé ar an saothar sin faoi na ceannteidil seo a leanas:

- comhdhéanamh
- dath(anna) agus stíl
- ábhar / téama.

(b) Tabhair roinnt eolais ghinearálta mar gheall ar Cézanne.

Léirigh do fhreagra.

13. Tá “**Meiteamorfois Nairciseas**” le Salvador Dali (1904 -1989) *léirithe ar an mbileog leis seo*. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:

- comhdhéanamh
- stíl agus úsáid datha(nna)
- ábhar / téama.

(b) Tabhair roinnt eolais mar gheall ar an Osréalachas.

Léirigh do fhreagra.

14. Roghnaigh ceann **amháin** de na saothair seo a leanas agus freagair (a) agus (b).

- “**Portráid de Mhuintir Arnolfini**” le Van Eyck (a d’éag 1441)
- “**Mona Lisa**” le Da Vinci (1452-1519)
- “**Cailín agus Fáinne Cluaise Péarla**” le Vermeer (1632 -1675)
- “**Bás Marat**” le Jacques Louis David (1748-1825)
- “**Guernica**” le Picasso (1881-1973).

(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar a roghnaigh tú faoi na ceannteidil seo a leanas:

- comhdhéanamh
- dath(anna) agus stíl
- ábhar / téama.

(b) Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir a roghnaigh tú agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.

Léirigh do fhreagra.

Roinn III - Léirthuisctint na hEalaíne

15. Freagair (a) agus (b).

(a) Ainmnigh scannán atá feicthe agat agus déan plé air sin faoi na ceannteidil seo a leanas:

- suíomh / seiteanna scannáin
- feisteas / smideadh
- obair cheamara
- éifeachtaí speisialta.

(b) Déan cur síos agus plé ar radharc **amháin** as an scannán a roghnaigh tú agus mínigh cén fáth ar cheap tú go raibh sé spéisiúil ó thaobh an amhairc de.

Léirigh do fhreagra.

16. Freagair (a) agus (b).

(a) Ainmnigh gailearaí, músaem, ionad ceardaíochta, nó ionad léirmhíniúcháin ar thug tú cuairt air.

agus

Déan cur síos agus plé ar an gcaoi inar cuireadh an taispeántas a chonaic tú ansin i láthair.

(b) Déan cur síos ar an déantúsán ba mhó a thaitin leat agus tú ar cuairt ann, agus mínigh cén fáth ar cheap tú go raibh sé spéisiúil.

Léirigh do fhreagra.

17. Is minic a bhíonn taispeántas fuinneoige i siopa an-éifeachtach chun earraí a dhéanamh tarraingteach don tomhaltóir.

Freagair (a) agus (b), agus tú ag tagairt don taispeántas fuinneoige atá **léirithe ar an mbileog leis seo**. Siopa éadaí é seo.

(a) Cad iad na gnéithe den taispeántas fuinneoige seo a dhéanann éifeachtach é, dar leat?

Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas i do fhreagra:

- comhdhéanamh
- dath(anna)
- téama.

(b) Déan cur síos agus plé ar na príomhghnéithe d'aghaidh siopa, seachas an taispeántas fuinneoige, a dhéanann aghaidh an tsiopa tarraingteach ó thaobh an amhairc de.

Léirigh do fhreagra.

18. Tá “Córas Uimh. 30” le Julian Wild **léirithe ar an mbileog leis seo**.

Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar sin faoi na ceannteidil seo a leanas:

- cruth agus foirm
- bunábhair
- coibhneas na dealbhóireachta lena timpeallacht.

(b) Mol dóigheanna a bhféadfaí soilsiú a úsáid chun an saothar a mhaisiú. Tabhair cúiseanna le do fhreagra.

Léirigh do fhreagra.

19. Is féidir uigeacht, dath(anna), móitífeanna, nó múrmhaisiú a úsáid ar ghnébhalla le ráiteas láidir dearaidh a dhéanamh i spás ar leith.

Freagair (a) agus (b).

(a) Mol dearadh a bheadh oiriúnach do ghnébhalla i gceann **amháin** de na spásanna seo a leanas:

- forhalla nó ionad fáiltithe ar láthair cheolchoirme
- seomra leapa déagóra
- an halla isteach i linn snámha.

Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.

(b) Luaigh dóigh a ndéanfá cinnte go mbeadh an ghnébhalla ag réiteach leis an gcuid eile den spás.

Léirigh do fhreagra.

20. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar na gnéithe a bhaineann le portráid éifeachtach ghrianghrafadóireachta.

(b) Déan cur síos agus plé ar bhogearraí eagarthóireachta le haghaidh grianghraf **nó** ar fheidhmchlár (aip) le grianghraif a chur in eagar. Tabhair **trí** shampla den dóigh a dtig leis grianghraf a athrú nó tionchar a bheith aige air.

Léirigh do fhreagra.

21. Is minic a úsáidtear T-léinte chun táirgí, seirbhísí, agus imeachtaí a chur chun cinn agus a fhógairt.

Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar thréithe T-léine a bheadh deartha go maith agus a dhéanfadh táirge a chur chun cinn.

(b) Mol dearadh do T-léine le haghaidh ceann **amháin** díobh seo a leanas:

- siúlóid charthanachta
- féile shráide
- margadh feirmeoirí.

Tabhair fáthanna le do roghanna dearaidh.

Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán